



**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ  
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»**

# **ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної  
інтернет-конференції  
(17 листопада 2018 року)**

**№46**

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет  
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали  
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції  
**«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:  
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 листопада 2018 року

Вип. 46

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2018

УДК 001(477)«19/20»  
ББК 72(4Укр)63  
В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – Вип. 46. – 519 с.

**ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:**

**Коцур В.П.** – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

**Базалук О.О.** – доктор філософських наук, професор

**Доброскок І.І.** – доктор педагогічних наук, професор

**Воловик Л.М.** – кандидат географічних наук, доцент

**Євтушенко Н.М.** – кандидат економічних наук, доцент

**Руденко О.В.** – кандидат психологічних наук, доцент

**Скляренко О.Б.** – кандидат філологічних наук, доцент

**Солопко І.О.** – кандидат фізико-математичних наук, доцент

**Кикоть С.М.** – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

*Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.*

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

3. Іванова В.М., Непша О.В. Екологічні проблеми використання геологічного середовища людиною // Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді: матеріали регіональної науково-практичної конференції студентів і молодих учених (2 грудня 2016 р.) / Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2016. С.177-179.

4. Непша А.В., Сапун Т.А. Геоэкологические проблемы использования геологической среды человеком // Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених до 95-річчя Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (8 грудня 2017 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького. 2017. С.238-240.

5. Паспорт Дніпропетровської області за 2018 рік URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/region/passport-oblasti/> (дата обращения 15.11.2018).

6. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області в 2017 році URL: [https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/EKOLOGIA/regionalna\\_dopovid\\_za\\_2017\\_rik\\_ekologia.pdf](https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/EKOLOGIA/regionalna_dopovid_za_2017_rik_ekologia.pdf) ( дата обращения 15.11.2018)

УДК 911+504.61(477.7)

*Олександр Непша, Дар'я Передерій  
(Мелітополь)*

### ДИНАМІКА ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами по Запорізькій області у 2017 році склали 180,9 тис. тон. В структурі викидів забруднюючих речовин основну частину складають діоксид та інші сполуки сірки, оксиди азоту, оксид вуглецю та речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, недиференційованих за складом.*

**Ключові слова:** забруднюючі речовини, атмосфера, повітря, населені пункти, район.

*Emissions of pollutants into the air by stationary sources in the Zaporozhye region in 2017 amounted to 180.9 thousand tons. In the structure of pollutant emissions, the main part consists of dioxide and other compounds of sulfur, nitrogen oxides, carbon monoxide and suspended solids in the form of suspended solid particles, undifferentiated by composition.*

**Key words:** pollutants, atmosphere, air, settlements, district.

Основний внесок у забруднення атмосферного повітря м. Запоріжжя вносять промислові підприємства – найбільші забруднювачі, викиди яких становлять 60-70 % від загального валового обсягу викиду забруднюючих речовин [1,с.70-74].

Це такі підприємства, як: ПАТ «Запоріжсталь», ПАТ «Дніпроспецсталь», ПАТ «Запорізький завод феросплавів», ПАТ «Український графіт», ПАТ «Запорізький абразивний комбінат», ПрАТ «Запоріжжкокс», ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат», ПрАТ «Запоріжвогнетрив», ПрАТ «Запорізький завод зварювальних флюсів та скловиробів» та інші [5,с.139-140; 9,с.42-44]. Територіально поширення забруднюючих речовин в місті Запоріжжя зумовлюється метеорологічним чинником [7,с.179-180; 10,с.43-45].

Збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у Запорізькій області в 2017 році (180,9 тис. т), обумовлене, головним чином, збільшенням обсягів виробництв найбільшими підприємствами-забруднювачами атмосферного повітря в порівнянні з 2016 роком(обсяг викидів 167,0 тис. т), а саме ВП Запорізькою ТЕС ПАТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО» [4,с.14-16].

Аналіз динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел показав, що обсяги викидів в 2017 році порівняно з 2016 роком збільшились на 8 % (рис.1, табл. 1).

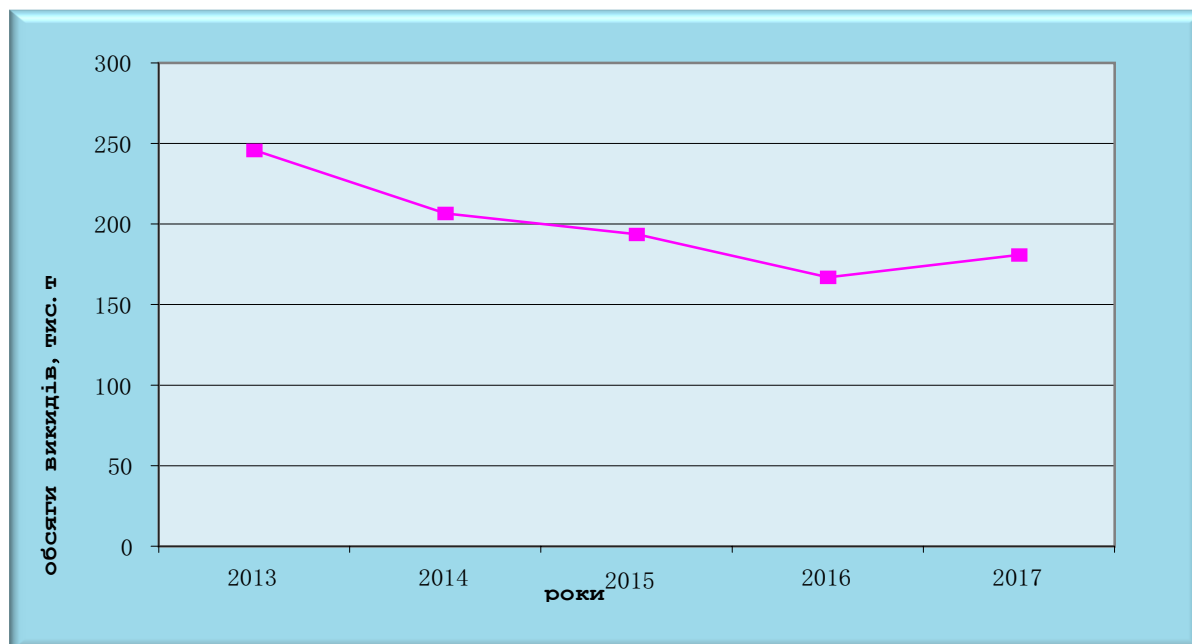


Рис. 1. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Запорізькій області [8]

У 2017 році за даними Головного управління статистики у Запорізькій області за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел звітувало 612 підприємств, що на 62 підприємства більше, ніж у 2016 році. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами за 2017 рік становлять 180,9 тис. т, що на 13,9 тис. т більше, ніж у 2016 році. У середньому по області одним підприємством від стаціонарних джерел забруднення було викинуто 295,588 т/рік (у 2016 році – 303,636 т/рік) забруднюючих речовин, що на 2,65 % менше порівняно з 2016 роком [8].

Таблиця 1

Динаміка викидів в атмосферне повітря у Запорізькій області, тис. т. [8]

Роки	Викиди в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, тис. т.	Щільність викидів у розрахунку на 1 км <sup>2</sup> , тон	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
2013	245,9	13,0	198
2014	206,7	10,9	168
2015	193,7	9,9	153,6
2016	167,0	6,1*	95,6*
2017	180,9	6,7*	104,5*

\*від стаціонарних джерел забруднення

У 2017 році збільшились обсяги викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у розрахунку на душу населення і склали 104,5 кг, тоді як у 2016 році – 95,6 кг (табл. 1).

З року в рік основна частина забруднень потрапляє в атмосферу від підприємств міста Запоріжжя та міста Енергодар. У 2017 році викиди від стаціонарних джерел підприємств м. Запоріжжя та м. Енергодар склали 69,9 тис. т (проти 70,2 у 2016 році) та 105,3 тис. т (проти 91,4 у 2016 році), що відповідно склало 97% від загальної кількості викидів по області [1,с.70-74; 4,с.14-16].

Аналіз динаміки викидів забруднюючих речовин в розрізі по населених пунктах показав

## Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

зменшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел викидів у порівнянні з попереднім роком по наступних містах та районах: м. Запоріжжя (на 0,3 тис. т), Оріхівський район (на 0,2 тис. т), Розівський район (на 0,1 тис. т), Якимівський район (на 0,01 тис. т) [8].

Поряд з цим, у інших районах спостерігається збільшення викидів забруднюючих речовин (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у Запорізькій області по окремим населеним пунктам, тис. т [8]

Населені пункти	2015	2016	2017	Ріст/ зменш. □ □
Всього, у т. ч.	193,7	167,0	180,9	↑
м. Запоріжжя	83,3	70,2	69,9	□
м. Бердянськ	0,2	0,2	0,2	-
м. Мелітополь	0,9	0,5	0,5	-
м. Токмак	0,1	0,1	0,1	-
м. Енергодар	103,9	91,4	105,3	↑
Райони області				
Бердянський	0,2	0,2	0,2	-
Василівський	0,5	0,7	0,7	-
Великобілозерський	0,05	0,02	0,06	↑
Веселівський	0,02	0,02	0,2	↑
Вільнянський	0,5	0,4	0,5	↑
Гуляйпільський	0,1	0,1	0,1	-
Запорізький	0,4	0,3	0,3	-
Кам'янсько-Дніпровський	0,2	0,07	0,1	↑
Більмацький	0,4	0,4	0,4	-
Мелітопольський	0,4	0,2	0,2	-
Михайлівський	0,02	0,007	0,009	↑
Новомиколаївський	0,1	0,15	0,16	↑
Оріхівський	0,5	0,4	0,2	□
Пологівський	1,05	1,0	1,0	-
Приазовський	0,08	0,05	0,1	↑
Приморський	0,07	0,001	0,07	↑
Розівський	0,2	0,2	0,1	□
Токмацький	0,2	0,1	0,2	↑
Чернігівський	0,3	0,3	0,3	-
Якимівський	0,05	0,03	0,02	□

Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря по найпоширеніших речовинах в цілому по області та в розрізі населених пунктів показана на рис. 2.

У 2017 році фахівцями ДУ «Запорізький ОЛЦ МОЗ України» моніторинг за станом атмосферного повітря проводився у 15 містах та 23 сільських поселеннях області шляхом підфакельних досліджень в зоні впливу джерел викидів промислових підприємств та автомобільного транспорту у місцях проживання та відпочинку населення [8].

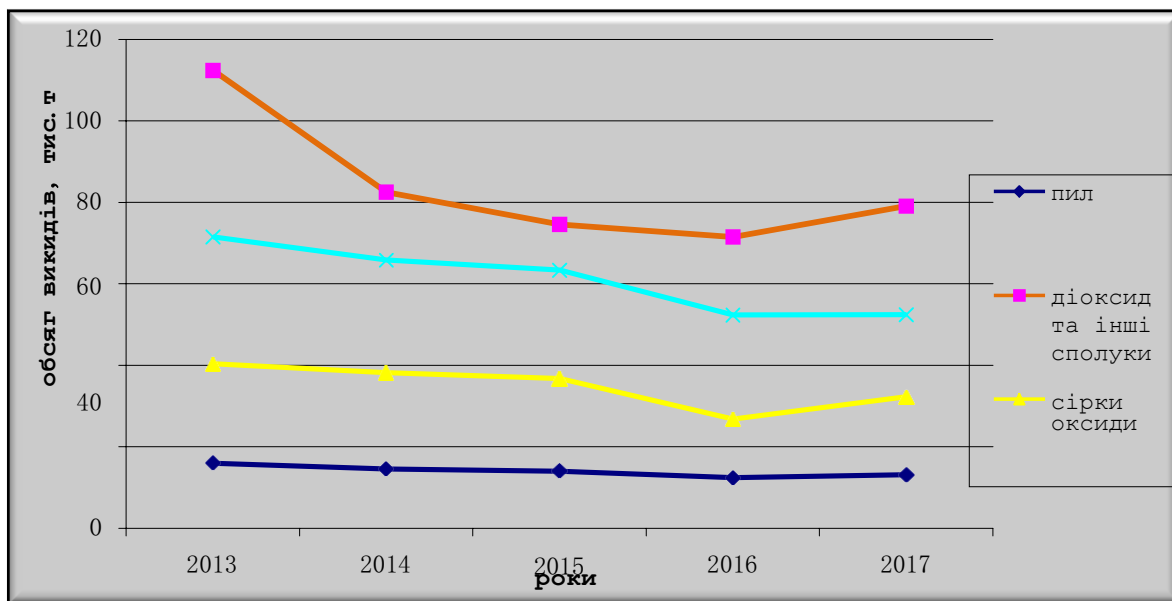


Рис. 2. Динаміка викидів основних забруднюючих речовин в атмосферне повітря Запорізької області [8].

Впродовж 2017 року лабораторіями ДУ «Запорізький ОЛЦ МОЗ України» проведено 12399 (2016р. – 13517) досліджень атмосферного повітря, у 3,3 % виявлені перевищення гранично – допустимих концентрацій (у 2016 році вказані перевищення склали 2,3 %). У тому числі в міських поселеннях проведено 10342 (2016р. – 10272) досліджень атмосферного повітря, в 3,9 % виявлені перевищення гранично-допустимих концентрацій, у сільських поселеннях проведено 2057 (2016р. – 3245) – в 0,24 % виявлені перевищення гранично-допустимих концентрацій [8].

Забруднення атмосферного повітря є однією з дуже серйозних причин, які можуть приводити до різних захворювань людини. Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце. Це обумовлено, насамперед, тим, що забруднюючі речовини з атмосферного повітря мають найширше розповсюдження та потрапляють у різні середовища, в тому числі і водні об'єкти [2; 3,с.38-40; 6,с.202-209].

Люди у всьому світі приймають певні заходи по зменшенню шкідливих промислових викидів у навколишнє природне середовище, але цього поки що недостатньо. Кожна людина повинна і сама піклуватися про довкілля і своє здоров'я. Турбота про довкілля починається з власного будинку, вулиці, парку і т. п. Необхідно змінити своє споживачке, агресивне ставлення до природи, замінити його турботою про збереження всього живого. З цією метою в Запорізькій області постійно ведеться екологічний моніторинг навколишнього середовища [11,с.35-37].

#### ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гришко С.В., Непша О.В., Стецишин М.М. Сучасний стан атмосферного повітря м. Запоріжжя на його вплив на здоров'я городян // Збірник статей, тез і доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософія здоров'я – здоровий спосіб життя – здорова нація». Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. С.70-74.
2. Донець І.А. Суспільно-географічне дослідження екологічних проблем м. Запоріжжя: дис... канд. геогр. наук: 11.00.02 / І.А. Донець; Мелітопольський державний педагогічний ун-т. Мелітополь, 2001. 162 с.
3. Иванова В.М., Непша А.В., Сапун Т.А. Современное состояние качества питьевой воды в населенных пунктах Запорожской области и ее влияние на здоровье населения // Меліорація та водокористування: матеріали VIII наук.-практ. конф. Мелітополь: ФОП Ландар С.М. 2018. С.38-40.

4. Лемішко Р., Непша О. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у місті Запоріжжя // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії». Переяслав-Хмельницький. 2018. С. 14-16.

5. Непша О.В., Сапун Т.О. Основні напрями та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів в м. Запоріжжя // Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії та практики: матеріали Х Міжнародної інтернет-конференції (Мелітополь, 24-26 січня 2018 р.). Мелітополь: ТОВ «Колор Принт». С. 139-140.

6. Прохорова Л.А., Непша О.В., Зав'ялова Т.В. Якість поверхневих та підземних вод Запорізької області та її вплив на здоров'я населення. «Філософія здоров'я – здоровий спосіб життя – здорова нація». Херсон: ДВНЗ «ХДАУ». 2018. С.202-209.

7. Прохорова Л.А., Зав'ялова Т.В., Непша О.В. Значення метеорологічного чинника у розподілі забруднюючих речовин повітря м. Запоріжжя // Географія та екологія: наука і освіта: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю), м. Умань, 19-20 квітня 2018 р.. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. С. 179-180.

8. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Запорізькій області у 2017 році URL: <http://www.zoda.gov.ua> (дата звернення 17.11.2018).

9. Стецишин М.М., Зав'ялова Т.В., Непша О.В. Сучасний стан забруднення атмосферного повітря в Запорізькій області та шляхи його покращення // Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (25-26 квітня 2018 року): збірник тез. Бердянськ: БДПУ, 2018. Ч. 1. С.42-44.

10. Торбунова М.Д., Стецишин Н.Н., Непша А.В. Влияние ветрового режима на загрязнение воздуха города Запорожья // Нові виміри сучасного світу: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Мелітополь, 2006. С. 43-45.

11. Тамбовцев Г.В. Заходи попередження екологічних порушень Запорізького регіону // Суспільно-географічні дослідження природно-господарського комплексу Запорізького краю і суміжних територій, (16-17 жовтня 2003 р, м. Мелітополь). Мелітополь: Вид-во «Мелітополь». 2003. С.35-37.

УДК 502/504(477):34

Світлана Совгіра, Наталія Душечкіна  
(Умань)

### НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО ТА ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОМЕРЕЖІ УКРАЇНИ

*У статті проаналізовано нормативно-правову базу збереження біологічного та ландшафтного різноманіття в контексті формування екомережі України. Доведено, що для збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, а також зменшення, запобігання та ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності людей на навколишнє природне середовище необхідним є вдосконалення нормативно-правової бази у сфері збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, в аспекті розширення екомережі України.*

**Ключові слова:** *нормативно-правова база, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, екомереж, формування екомережі, природоохоронні території.*

*The article analyzes the legal and regulatory framework of preserving of biological and landscape diversity in the context of the Ukrainian ecological network formation. It has been proven that in order to preserve biological and landscape diversity, natural resources, genetic stock of wildlife, as well as to reduce, prevent and eliminate the negative impact of economic and other*